

előforduló nyárfafélékből elő lehet állítani. A nyárfélék faját ily alakban sokkal jobban tudjuk értékesíteni és azzal, hogy emellett facellulózét és ujságpapirost nem kell külföldről importálnunk, megjavíthatjuk valutánkat.

A kalocsai érsekség körülbelül 25—30.000 köbméter nyárfát kénytelen évente tüzfába feldolgozni, a közalapítvány, a kalocsai főkáptalan, a Frigyes főhercegi uradalom, stb. képesek volnának annyi nyárfával ellátni egy, a Duna mellett felállítható cellulóze- és papírgyárat, mellyel a csonkaországi ujságok papirosszükségletét jórészt fedezni lehetne. Az ilyen célra legalkalmasabb volna a bajai dunai kikötő, hová és honnan úgy vizen, mint vasúton lehetne szállítani a fát és elszállítani a cellulózét, illetve a kész ujságpapirost. Csak vállalkozó kellene és pénz egy cellulóze- és papírgyár felállításához!

A francia erdőgazdaság

írta: Worschitz Frigyes erdőmérnök-doktor.

Az Erdészeti Kísérleti Állomások Nemzetközi Szövetsége legközelebbi kongresszusát a francia erdőészeti kísérleti állomás székhelyén, Nancyban tartja meg. A kongresszust, tanulmányúttak tarkítják, melyek előreláthatólag három csoportban ismertetik meg, augusztus és szeptember hónap folyamán a tagállamok, ill. kísérleti intézmények hivatalos képviselőivel Franciaország erdőgazdaságát, a helyszínén bemutatva azon tényezőket, amelyek szélső változataik eredőjeképpen a rajnántúli birodalom erdőészeti életének valóját, teljességét és jövőjét adják.

Azok az évek, melyeket e sorok írója, mint állami ösztöndíjas Franciaországban töltött, lehetővé tették a helyszínen megismerni a rajnántúli erdőgazdaság gazdag változatosságát és eredetiségét, s a vele kapcsolatos ipari és kereskedelmi életet. A tapasztalatok ismertetését a franciaországi kongresszus közelsége teszi aktuálissá, s ha csak nagy vonásokban is, e cikksorozat keretén belül igyekezzük leírni és megismertetni a rajnántúli birodalom erdőgazdaságát, — kisebb erdőészeti-történeti bevezetés után, — vázolja az erdőészeti adminisztráció és törvényhozás kereteit, az erdőészeti kísérletügyet, szakoktatást és irodalmat s — a leglénye-

gesebb statisztikai adatok közlésével, — a mienktől olyannyira elütő erdőgazdasági viszonyokat. Teljességre természetesen nem tarthat számot, de szeretném hinni, hogy cikksorozatom, egynéhány hiánya dacára, eléri célját: megismerteti a francia erdőgazdaságot.

Talaja geológiai szempontból nem egy érdekességet tüntet fel. A legrégebb sziklaképződményektől, a tegnap és ma alluviális képződményei, a gneisz-, a gránit-, a porfir-, majd a triász-, az oolitok- és krétán keresztül egészen az itt-ott felbukkanó vulkanikus képződményekig, minden található.

Orográfiai arculata távol áll az egyhangúságtól. Körülbelül ugyanannyi a száma és felszíni területe a síkok, a széles völgyek és az iszapos platóknak, mint a redőzéseknek, hegyeknek.

Klimáját a Saroktól és az Egyenlítőttől való körülbelül azonos távolság jellemzi. Szélsőségek nélkül, temperáltan hideg vagy temperáltan meleg: A Flandre-on, vagy a Bretagne-ege van annyira ködös és borult, mint Hollandia, vagy Skócia égboltozata, a Côte d'Azur-é pedig mélyen kék színével, derűtségével vetekezik a Campagna dolce egével.

A francia erdő története.

A különböző történeti korok erdészeti vonatkozású eseményei, annál sűrűbben kerültek Clio kőtábláira, minél közelebb jutunk a mához. A törzs tulajdonában levő erdő, épúgy, mint a családok erdei, legtöbb esetben postventiv, de később, a mult tanuságai miatt, már preventív óvintézkedések tárgya lett.

Legkülönbözőbb okok voltak indítékai ezen korlátozásnak, melyeknek csak a célja volt egy az erdő fenntartása, s ezzel a fatermelés tartamos biztosítása. Ma azonban ezen gazdasági szükségessége mellett egy újabb fontos tényező is jutott szerephez, a nagymérvű áradások és hegyomlások révén.

A) *A gallok kora.* Julius Cézár szerint az erdő, szemben a megművelt területekkel, nem köztulajdon, de *res nullius* volt s határ és beosztás nélküli pusztaságot jelentett, melyből mindenki kénye-kedve szerint vehetett. És ezt könnyen megértjük, ha tekintetbe vesszük, hogy korábban egész Gallia egyetlen hatalmas erdőségből állott, melyet csak mocsarak és állóvizek tarkítottak. (*Continentes sylvas ac paludes.*)

Ami a fafajt illeti, Plinius, az Alpeseekben, a Vosges-okban és a Jurában fenyveseket ír le (*Abietes laudatissimae in Gallia... Juribus et monte Vosago*), míg a síkságon makktermő fák, tölgyesek uralkodtak.

Plinius említést tesz még juhar, fűz, szil és főleg nyárról, amelyet gallfának nevezett el. Cézár, ki Pliniusnál jobban és többet látott, felemlíti még, hogy a bükk túlsúlyban volt. Beszél még Plinius egy pinaszterről, amely valószínűleg a Landes-ok Pinus Maritimája s amelyről maga is mondja, hogy egyetlen fa sem annyira szaporos. A galliai erdők ezen fajfajairól nemcsak a nevezett történetíró, de a helynevek, valamint a tőzegrétegek elemzése is tanubizonyosságot tesz.

B) *A gallo—román korban.* Augustus császár adta meg az új kolonia, Gallia szervezetét. Négy tartományra osztotta, melyek száma azonban a birodalom bukása idején tizennégyre emelkedett. A tartományok városokra, illetve kerületekre oszlottak, melyeken belül megmaradt a galloktól átvett kisebb területegység a pagi vagy pagus, amelyeken a települések, a vici-k állottak. A vicus később faluvá, commune-é lett.

A római kataszter, melyet az agrimensores-ek, a földmérők állítottak össze, megkülönbözteti a makktermő erdőket, a „sylvae glandiferae”-t a közönséges erdőtől a „sylvae vulgares”-től.

A kultúrterületektől eltekintve, az összes erdőségeket a római fiscus-nak juttatták, amely így tulajdonosa lón Gallia legnagyobb részének.

Mint egységes mezőgazdasági terület, a fundus kezdett szerephez jutni, mely magába foglalta a megművelt földeket, a szőlőt és a legelőt épűgy, mint az erdőt. A francia falvak nagy része az ezen korban keletkezett fundusok örökösei.

Minden fundus magába foglal, a kultúrterületek mellett erdőséget is, mely jobbágytelekre (lot) nem is volt osztható, hanem az úr közvetlen rendelkezésére állott. Célja vadászat volt, de emellett természetesen a fát is szolgáltatta.

A fundusokon kívüleső valamennyi erdő a fiscus mérhetetlen birtokát, a *saltus publici*-t képezte. Ezen erdővagyonból jelölték ki az új kolóniák, telepek céljaira kihasítandó és kiírtandó területeket.

A kolonizációval járó erdőirtásnak a barbárok betörései gátat vetnek. Egyidőre szünet áll be, sőt ekkor lép fel az *arva jacentia*, a parlagon hagyott földek kérdése.

A *frankperiodus.* Az újonnan jöttek saját szokásaik szerint rendezkedtek be, amelyeket ők is írásba foglaltak. Ekkor állítják össze a „*loi salique*”-ot. Ezen törvény fontos azért is, mert még a XI. században is hivatkoztak reá. Ezen törvény reánk, erdészekre is érdekes fejezetekkel bír, mert „a madarak lopásáról”, „a fák lopásáról” és az „egyéb lopásokról” szól.

A *De furtis diversis* nevű cikkei 3 arany sou lefizetésével sujtják azt, aki egy más valaki által birtokbavett fát dönt, 15 souval pedig azt, aki elkészített, illetőleg birtokbavett szerfát eléget, míg 3 arany sout kell fizetni annak, aki csak félig kinagyolt szerfát lop. A *De furtis arborum* részint ismétli a fentieket, részint kiegészíti azokat, 15 arany souval sujtva azt, aki ellopta vagy tüzzel használhatatlanná tette más valaki szerfáját.

Megemlíthetjük még Nagy Károly *Capitulariá*-ját, azután a *Capitulare Hispanicum*-ot, melyek mellé még egyéb írott rendelkezések, törvények járulnak ezen kor erdészeti vonatkozású életének ismeretéhez.

A frankperiodus az erdőbirtokoknak már többféle kategóriáját ismerte. Így voltak *községi erdők* (forêts des communes), *királyi erdők* (forêts royales), *egyházi erdők* (forêts ecclésiastiques), *magántulajdonban levő erdők* (forêts des particuliers) és végül az ú. n. *vicinális erdők* (forêts vicinales), melyek egyes vicus-ok szabadlakosainak közös birtokait képezték.

A feudális kor. A fejedelmi birtok (domain souverain) mellett már csak az urak birtokát (domain seigneurial) ismerjük. A

hűbéri rendszer láncának első szemét, a szuverén királyt, mint első urat, követik a hűbérurak. Az egyháziaktól eltekintve a többieknek, így a városi lakosságnak birtoka nem volt és a földművelő jobbágy, a parasztság is csak egész kis parcellákat vallhatott de facto magáénak.

A királyi birtokon (domain royal) belül három típust különböztettek meg. Az ú. n. *alleux-t*, a király személyes birtokát, mely mint patrimonium maradt reá, azután az ú. n. régi *fiscus erdők*et, melyek mint birtok nem kerültek a hűbérurak kezébe. Ezen két birtoktípus adja együttesen a koronauradalmat (domain propre de la couronne), melyet királyi hivatalnokok kezeltek s melyek jövedelme a királyi kincstáré volt.

A harmadik birtoktípus az ú. n. királyi hűbérbirtok, mely *in feodo regis*, a királynak teendő hűbérszolgálat fejében adatott át. A hűbérurak azután mint közvetlen királyi, tehát elsőrendű hűbérurak, a hozzájuk hűbéresnek szegődött másodrendű hűbérúrnak adtak át egyes területeket (domain d'arriere fief), kik viszont harmadfokon s így tovább szervezték, illetőleg adtak hűbérbirtokot.

A hűbéri köteleességek megszegése, a hűbértartásra alkalmas utód hiánya miatt, a hűbérbirtok fokonként az adományozóra és így vegegedményben a királyra, mint első hűbérúrra szállott, minek következtében a királyi birtok Fülöp Ágost, majd Szent Lajos alatt tetemesen megnagyobbodott. Hozzájárult ezen birtoknövekedéshez még azon körülmény is, hogy az egyes egyházi személyek birtokaikat a szomszéd hűbérur támadásai ellen nem tudván kellőleg megvédeni, a király hűbéresének szegődtek, ki azután a védelem fejében az egyházi birtokot is mint hűbérbirtokot, a sajátjához kapcsolta.

A királyi birtokok ezen gyarapodását a másik oldalon az adományozások, majd az ú. n. apanage-rendszer ellensúlyozta, amikor is a koronára szert tevő királyfi vagy főúr testvérét, rokonságát bizonyos birtokok átadásával kárpótolta. Mivel azonban a királyi birtok jövedelme a közkiadásokat fedezte, csakhamar fölütötte a fejét az ellenkezés ezen királyi birtokok feldarabolása, adományozása ellen. Az 1355-iki États généraux formálisan tiltakozik is ellene s lassanként megéri a királyi birtokok elidegeníthetetlenségének elve. A XIV. században ez már a koronázási esküszövegbe is került.

Ami már most a királyi birtokok, illetőleg erdőségek kezelését illeti, a külső részeken, a könnyen hozzáférhető perifériákon, a tízévi vágásfordulóban kezelt sarjerdő üzem volt alkalmazásban, míg a belső részeket, mint szálerdőt, csak rendkívüli vágásokban használták ki.

A kezelési személyzet legalsó fokán az erdőszolgálok a *servientes*-ek állottak. Fölöttük állottak a *forestarii*-k, az erdészek. A forestariik bizonyos bírói jogkörrel is voltak felruházva. Egyesek már a XIII-ik században vették fel az *erdmester*é címet és az ancien-regime bukásáig fennálló ú. n. erdő és vízügyi mesterségek eredete is ezen korig nyulik vissza.

Ami az ezen korban adományok által létrejött *egyházi birtokok*at, erdőket illeti, nem mondhatjuk a legjobbat. Az apátságok, a püspökségek birtokai, erdei eleinte szaporodtak. Alaposan megváltozott azonban a helyzet később. A védtelen papi birtokokat a szomszéd várúr kifosztotta, az erdőket erőszakkal lefoglalta, ami azután arra készítette az egyházat, hogy birtokaik védelmét, azok részleges használata vagy egyes birtokrészek átadása fejében a szomszéd, pallosjogot gyakorló várúrra ruházza. A papi birtokok, erdők tehát az idők folyamán lassan hűbérurak, illetőleg az első hűbérúr, a király kezébe csúsztak.

Káros befolyással volt még a „droit de régle”, amely szerint az

üresedésben levő püspökség birtokainak jövedelme a királynak járt, ki azután gondját is viselte annak, hogy az üresedés s így a birtok haszonélvezete sokáig tartson.

Ami mármost a feudális korszak erdészeti jogszabályait illeti, az általános érvényű törvényeken kívül fel kell, hogy említsük a helyi szokásokat, melyek sokszor csak egy-egy birtokra vagy egy-egy erdőre bírtak érvénnyel. Ezen helyi szokások legtöbbször szóbeli meghagyásokképpen szálltak utódról-utódra.

A helyi szokás, mely kezdetben mint szájhagyomány szállott apáról-fiúra, később írott lett. Ezeket már jól ismerjük s egész sorát említhetnők azon *Carta*-knak, melyek az erdők kihasználása, védelme, vagy a halászat, stb. terén kötelező normákat állítanak fel.

Ami ezen kor erdősültségét illeti, feltehető, hogy Nagy Károly idejében az országnak már csak $\frac{3}{5}$ -de volt erdő. A megművelt területek térhódítása azonban nemsokára érzékenyen alábbhagy.

Levasseur, ki becslését a Valois-i Fülöp által elrendelt plébánia és tűzhely összeszámításra alapozta, a XIV. században körülbelül 40 millió hektár kultúrterület mellett 13 millió hektár erdőt számított, ami 24 %-os erdősültségnek felel meg.

Az újkor erdészetének története.

1. A birtokféleségek kifejlődése.

A gall-korban az erdő még *res nullius*, közpréda. A római kultúra a senki birtokát már nem ismeri, a helyébe lépő frank-aerában a birtok tulajdonjogilag kezd koncentrálni s minél előbbre haladunk az idővel, annál nagyobb területek jutnak egy-egy ember, a király kezébe. A feudális korban ezen birtokok nagyrésze a nemesség birtokába kerül, s a hűbérurak csak „leihweise” (Lehen, fief) nyert birtoka azok tulajdonává válik, hogy azután a maga során újabb és kisebb birtokrészekre essen.

A birtokelaprózódás, bár latifundiumok helyett egy erős és gazdag parasztosztály megjelenését biztosította, nem kímélte az erdőt sem. Az 1912. évi statisztika szerint másfél millió erdőbirtokos erdeje 10 hektárnál kisebb (átlagosan 1.63 ha. birtokos), 64.000 birtokosé 10—50 ha. terjedelmű és csak 10.000 erdőtulajdonosnak erdeje 50—100 ha. És mindezen erdők összterülete a magánosok erdeje címen elkönnyvelt erdőknek körülbelül a fele. (Huffel: II. 356.)

Az újkor ezen az erdőgazdaságra nézve hátrányos területi birtokkialakulása mellett, tulajdonjogi szempontból is gyökeres változásokat hozott. A királyi birtokok nacionalizálásával egyetemben megszűnnek a kiváltságos birtokok is, hogy részben az előbbiekkal egyesítve egy birtoktípusnak, az állami, illetőleg a kincstári erdőknek adjanak helyet. Mellette lépnek fel a községi er-

dők és a magánosok idővel annyira elparcellázódott erdőségei.

Az állami erdők (forets domaniales) alatt mindazon erdőket kell értenünk, amelyek az állam tulajdonában vannak s mint ilyenek, kincstári erdeinknek felelnek meg.

A községi erdők (forêts communales) kifejlődésüket részint a régi vicusok erdeiből, majd a hűbérurak által foglalásra érdemtelen s a helybeli lakosságtól közösen birtoklásba vett magas hegységi erdőkből, vagy a végeláthatatlan mocsarak gazdátlan erdőségeiből (Landes-ok) alakultak ki, melyekhez azután az idők folyamán joggá fejlődött ősi haszonélvezeti kiváltságok területi szerzeményei járultak. A hűbérurak többszöri foglalási próbálgatása dacára ezen erdőterületek közösségi jellegüket a legkésőbbi időkig voltak képesek megőrizni, mígnem névleg és de jure, is a közös birtoklású erdőkből (forêts des communautés) községi erdő lett) forêts communales).

A magánosok erdeinek (forêts des particulières) eredete a XIII. századba nyúlik vissza. Az ősi időkben nem nemes ember (roturier) még ha városi polgár is volt az illető, birtokot és így erdőt sem szerezhett. A keresztes hadjáratok (croisades) után azonban sikerült már egyes nem nemesnek vétel útján erdőbirtokhoz jutni. 1782-ben a Cassini által rajzolt térkép szerint a magánosok erdőterülete 3,100.000 ha. volt, szemben a királyság 8 millió hektárt meghaladó erdőségeivel.

A nagy forradalom óta a 3 millió ha.-t kitevő magánerdőbirtok azóta 6 és háromnegyedmillió hektárra emelkedett.

2. Az erdészeti törvényhozás 1827-ig.

Az újkor erdészeti törvényeinek ismertetésénél két periódust, korszakot különböztethetünk meg. Az egyik már csak történeti értékű, s ismertetése csak annyiban bírhat fontossággal, hogy alapját és bevezetését jelenti a második korszak erdészeti törvényhozásának, melyet jelen tanulmányomban, az Erdészeti Törvénykönyv, a Code forestier megszavazásának időpontjától, 1827-től számítok.

Az első korszak erdészeti vonatkozású törvénykezése kettős ágazatú, mert a feudális korban kifejlődött s később törvényszerű alakot öltött szokásjog (législation coutumière) mellett a királyi erdészeti törvénykezés (législation forestière royale) is fenn-

állott. A királyi hatalom megerősödése a szokásjog egyesítését is kívánta, az összeírás csak a XVI. szd.-ban nyert teljes befejezést. Ezen összeírott szokások között nem egy erdészeti vonatkozású.

A királyi erdészeti törvénykezésnek több módját különböztették meg. Az általános szabályok kimondása esetén a király Ordonnance (rendelet) útján, bizonyos meghatározott dologban Édít (edictum) révén, jogi ellentmondások tisztázásakor Déclaration (kinyilvánítás) alakjában adta tudtul akaratát. Ezek mellett még patenslevelek (letres patentes) is adtak ki, amelyekben a király alattvalóit bizonyos dolgok végzésére felhatalmazta vagy megparancsolta.

Ezen közvetlen királyi intézkedések és rendeletek mellett, nevezetesen erdészeti ügyekben, törvény erejével bírtak, még az ú. n. tanácsi határozatok, a párisi parlament kibocsátott szabályzatai, de az erdő- és vízügyek nagy mestereinek előírásai is.

Az erdészeti ordonnance-ok között a legfontosabb, s hosszú időközön keresztül alapja a későbbi királyi parancsoknak, V. Károly, Melun-i (1376.) Ordonnance. Ebben az erdővel foglalkozók fizetésének meghatározása mellett, a vágás kijelölése és a kihasználások körüli munkálatokat és eljárásokat ismerteti. Bár hibái voltak, a francia erdészet legrégebb Code forestier-jének tekinti.

E helyen csak egynéhány kihatásaiban fontos rendelet vagy dekrétum megemlítését tartom helyesnek. Ilyen az 1561-iki, mely a királyi és egyházi sarjerdőkben az állomány egyharmadát szálerdőalakítás céljából fenntartandónak látja, az 1563-iki, mely a 10 éven aluli állományok kihasználását tiltja, az 1566-iki Moulins-i Edictum a királyi birtok elidegeníthetlenségéről, az 1575-iki, mely az eddigi Reformateur Général des Forêts de France helyébe hat nagymestert állít, az 1583-iki „Édit de réglements des Eaux et Forêts”, melyben a király többek között a tisztások beerdősítését rendeli el és végül az 1661-ben, a nagy pénzügyminiszter, Colbert tanácsára XIV. Lajos által összeállított Conseil de Reformation des Eaux et Forets.

Ezt követte a *híres 1669-iki Ordonnance*.

Mivel a jelenkor erdőgazdaságpolitikai törekvései és erdészeti törvényhozása nem érthetők meg egészen a Napkirály ezen híres és száza-

dokra kiható erdészeti rendelkezései nélkül, szükséges, hacsak főbb vonásaiban is, az 1669-iki Ordonnance ismertetése.

A bevezető rész mellett harminckét címre (tit-re) oszlik, amelyek mindegyike több-kevesebb számozott cikkelyre tagozódik.

Az első cím külön, erdészeti ügyekben egyedül kompetens, igazságszolgáltatást szervet állít fel. A II—XI-ik cím felsorolja az erdőmesterségek tisztjeit és meghatározza jogkörüket.

A XII. XIII. és XIV. cím az I-ben felállított erdészeti igazságszolgáltató szerv előtt figyelembe veendő eljárási szabályokat körvonalozza. A Jurisdiction-ok száma három. Az első, az erdőmesterségek bírósága, a második a jószágbíróság és a harmadik a márványasztal.*

A XV. cím a vágásokról, a hagyásfák kijelöléséről, a vágáskijelölésről, az erdei termékek eladásáról és az erdőkihasználás ellenőrzéséről szól. Az eladás tárgya lehet tönvönálló vagy levágott és rakásolt fa. Az erdészeti alkalmazottak, sem hozzátartozóik árverezők nem lehetnek. A vágásnak télen, április 15-ike előtt, kell megtörténni. Tilos éjjel vágni stb..

A XVI. cím a vágásellenőrzést taglalja. A XVII. és XVIII. cím a ma előhasználatok tárgyát képező csekély értékű és kisméretű termékek és hulladékok, illetőleg szeltörés fájának eladását szabályozza.

A XIX. cím a legeltetésről szól. Előírja a nagy mesterek által erdővédelem céljából történő legelő kijelölést, megtiltja a külön őrzést, elrendeli az állatok megjelölését, a jelzőharangok alkalmazását. Teljesen megtiltja kecskék és juhok legeltetését, de nemcsak az erdőben, hanem a mezőségen, a fátlan részek és az erdő mentén húzódó területeken is, az elközbás és állatonkénti 3 font kártérítés lefizetésének terhe mellett. A pásztorok büntetése első esetben 10 font, visszaesés esetén pedig az erdőmesterség kerületéből való kitiltás.

A XX. cím az erdőre vonatkozó szokásjogot tárgyalja.

A XXI. cím a tengerészet és a királyi épületek javára történő beszolgáltatásokra vonatkozik.

A XXII. cím az özvegyi birtokok élvezeti jogáról a zálog vagy egyéb kötelezettségek révén terhelt, engedélyes vagy esetleg fennálló haszonélvezeti jog miatt fenntartott erdőkről szól.

A XXIII. cím az alsófokú erdészeti jogszolgáltatásról, a birtoklás tekintetében megosztott erdőkről stb. emlékszik meg.

A XXIV—XXV. cím az egyházi, a közös birtoklású, a plébániák lakosainak birtokában levő, valamint a magántulajdont képező erdőkről intézkedik.

A XXVII. cím az erdőrendezésről emlékezik meg. Az első cikkely megerősíti a királyi birtoknak, a moulinsi edictum által tilalmazott eladását vagy bármilyen kisajátítását, 10.000 font büntetés és a vett területnek a rajta levő összes ingó és ingatlan tárggyal együtt való konfiskációjának veszélye mellett. A királyi birtokkal határos erdőbirtokosok kötelesek saját költségükön ásott 4 láb széles árokkaal erdejüket elválasztani. Tilalmazva lett bárminemű szerkezet emelése vagy ültetése a királyi erdők közelében. Tilos volt ezekből fát, növényeket, homokot, földet kivinni, bennük tüzet gyújtani, éjjel beléjük hatolni, fejszével vagy késsel benne járni, stb.

Egyesíti a tűzifamértéket, szabályozza a bűnügyi vizsgálat és a házkutatás jogát.

A XXVIII. cím, valamint az ezt követő címek az utak ápolásáról (gyepkiirtásról, a víziutak hajózási vámjáról, a vadászatról, a halászátról és a büntetések végrehajtásáról szól.

* Így nevezték a párisi Palais de Justice-ban székelő s döntvényeit a márvány-asztaláról elnevezett teremben hozó jogszolgáltató szervet.

Ezen intézkedések szigorúsága az erdő érdeke szempontjából helyes volt, s tekintve a már akkor is nagymérvű erdőpusztítást, legnagyobb mértékben időszerű is. Sajnos azonban, az 1709-iki rendkívüli hideg tél és a velejáró éhínség arra bírta a mértékadó köröket, hogy a mezőgazdasági területeket növeljék, természetesen az erdő rovására. Ujra kezdődik, a Colbert révén oly vasszigorral tiltott erdőirtás, úgyhogy az 1719-iki rendelet előszava mint szomorú tényt említi meg, hogy „a kincstári és közbirtokossági erdőkön kívül nincs több erdő Franciaországban!”

Hasonlóképen pártolja az erdőt az 1748-iki Ordonnance, de 1762-ben, majd 4 évre reá, 1766-ban új éhínség dúlt Franciaországban, melyek következménye új erdőirtás volt.

Az erdészeti szolgálatot szervező 1791-iki törvény azután a szükségnek engedve, kilátásba helyezte az erdészeti törvénykezés teljes reformját, mely ígéret azonban csak 1822-ben nyert megvalósítást. Ekkor ült össze egy bizottság, melynek feladata az új Code forestier megszerkesztése volt. Ezen bizottság tagjai erdészberek voltak, kik közül ki kell, hogy emeljük az akkori pénzügyminisztérium neves osztályfőnökét, Baudrillard-t, aki a törvényelőkészítő bizottság legtevékenyebb és legismertebb tagja volt. Többszöri átdolgozás után végre a tervezés munkája véget ért, s a törvényjavaslat mindkét Házban, abszolút szótöbbséggel törvénné lett. A király 1827-ben május 31-én hirdette ki, s ezzel a francia erdészeti törvénykezés történetének határkövéhez és új fejezetéhez érkeztünk.

3. Az adminisztráció kifejlődése 1827-ig.

A régebbi korok erdészeti szervezetét a korábbiakban ismertette, volt alkalmam megemlíteni a forestiereket, az erdészeket, kik azon korban többé-kevésbé megfelelték hivatásuknak. Feladatuk az erdő közvetett vagy közvetlen őrzése mellett még csak a bíráskodás volt, természetesen csak erdei ügyekben, vagy az erdőkben elkövetett bűncselekményekben. Fellebbviteli fórumként a Table de marbre szerepelt. Az ügyek sokasága miatt később ezen fellebbviteli bíróságokból annyi volt, ahány tartományi erdészeti nagymester. Ezen bíróságok ítélete meg volt támadható az 1559- és 1588-ban felállított, utolsófokon álló bírák révén.

A Colbert-féle Ordonnance teljes mértékben szervezte újjá az eddigi erdészeti adminisztrációt. Gondoskodott az erdészeti bíraskodásról, felsorolja az erdőmesterségek tisztjeit, kiknek rangsora lefele a mester, a hadnagy, a király meghatalmazottja, a baltaőr és az irnok, illetőleg jegyző volt. Ezeket a király nevezte ki, s a Table de Marbre-nak tartoztak esküt tenni. A nagymester előtt vizsgázniook kellett, hogy képességeikről bizonyosságot tegyenek, s a római katolikus valláshoz kellett tartozniok.

A Colbert-Ordonnance említi meg legelőször a Gardes-généraux-kat, kiknek címét a francia erdőtisztikarnak a Nancy-i főiskolából kikerülő tisztjei viselik.

Az 1669-iki rendelet kreálta adminisztráció érintetlenül a forradalmat bevezető alkotmányozó gyűlésig, 1791-ig állott fenn, mely időben a nagymesterségek száma már 20 volt. A Forradalom XI. év, nivose havának 16-ik napján lépett azután életbe az új adminisztráció, mely az eddigitől teljesen elütő alapon szervezte meg az erdészeti közigazgatást. Franciaország 28 Conservation des Eaux et Forêts-ra lett osztva. Az ezek élén álló Conservateur alá tartoznak rangsor szerint az Inspecteurok, a Sous-Inspecteurok, a Gardes-généraux-ok és az Arpenteurok, földmérők. Az alantasok a brigadier és a Garde nevet kapták (főerdőr, erdőőr). A XIII. év thermidor 7-iki dekrétum az erdészeti közigazgatás élére a Directeur-général-t állítja, ki mint államtanácsos veszi át az erdészeti ügyek legfőbb vitelét. A közigazgatás ezen rendszere azonban azáltal, hogy a háborúkban invalidusokká lett tiszték vették át a szakértelmet követelő erdőtisztzi állások felét (1811 március 8-iki dekrétum), nem felelt meg a reményeknek, minek következménye az 1817. évi május 22-iki törvény, mely „a népnek üdvös reformok által szükséges támogatásának” elve alapján a Nagy Forradalom XI. évében szervezett új adminisztrációt eltörölte. Az elkövetett hiba azonban csakhamar arra készítette az illetékeseket (1820-ban), hogy a dolgok régi rendjét, a XI. évi szervezetet visszaállítsák, mely azután több lényeges változtatás után az 1827-ben kihirdetett Code Forestier-ig állott fenn.

(Folyt. köv.)

Az európai fapiacrol

írta: Milch Oszkár, a Fakereskedelmi Csarnok igazgatója.

A földtekén elterülő mintegy három milliárd hektár erdőből, amely a szárazföld 22 százalékát teszi ki, Európára 313.7 millió hektár erdő esik. Az európai erdőségek a Népszövetség 519. E. számú táblázata szerint a következő csoportokra oszthatók:

a) *északi* erdőterületek, ahol főleg kivitelre termelik a fát:

	Millió hektár	A területekből erdő százalékban
Oroszország	178.—	38.7
Svédország	22.50	54.8
Finnország	20.—	60.—
Norvégia	7.50	24.2
Litvánia	1.80	19.1
Lettország	1.20	19.4
Estónia	—0.80	13.3
Dánia	—0.03	8.2

Összesen: 232.50

b) *keleti* erdőterületek, ahol főleg kivitelre termelik a fát:

Lengyelország	8.86	22.8
Románia	8.80	27.8
Jugoszlávia	7.04	28.3
Csehszlovákia	4.70	32.2
Ausztria	3.14	37.4

Összesen: 32.54

c) *nyugati* erdőterületek, ahová az a) és b) csoportból importálják a fát:

Németország	12.50	23.8
Franciaország	10.30	18.4
Spanyolország	6.80	10.9
Portugália	2.—	22.—
Anglia	1.30	4.3
Svájc	—0.98	23.7
Belgium	—0.53	18.2

Összesen: 34.67

d) *keleti és déli* erdőterületek, ahová az a) és b) csoportból importálják a fát:

	Millió hektár	A területekből erdő százalékban
Olaszország	5.80	18.1
Bulgária	3.04	28.—
Görögország	1.80	15.—
Magyarország	1.28	14.—
Összesen:	11.92	

e) továbbá az európai

Kaukázus	2.21	10.—
és a kis Luxemburg	0.80	30.9

E 27 állam képviselői és szakértői, valamint az amerikai képviselő a bécsi nemzetközi konferencián azért jöttek össze, hogy az európai fapiacokon uralkodó kaotikus állapotokról és az ezek nyomán járó vészes árrombolások megakadályozásáról tanácskozást folytassanak és megállapodjanak afelől, hogy mely fatermelő államok lennének hajlandók a fatermelést, illetve az exportot korlátozni.

Noha a fakonferencia már Genfben előzetes tárgyalásokat folytatott és az összejövetelen prominens szakértők vettek részt, meg kell állapítanunk azt a tényt, hogy — amint az a jelenleg uralkodó zürzavaros gazdasági viszonyok között másképp várható nem is volt —, a konferencia nemzetközi értelemben véve eredményt nem ért el.

Az ott megjelent 27 képviselő közül az a) *északi* csoport (Oroszország, Svédország, Finnország, Norvégia, Liettland és Észtország a fatermelés korlátozását nem voltak hajlandók foganatosítani.

Ez a csoport az 1926—1931. években átlag 14,230.000 köbméter *fűrészelt* árut = 700.000 vasúti kocsirakományú árut küldött el az európai külföldre, míg a b), c), d) és e) csoport mindössze 5,267.975 köbméter árut = 263.398 vasúti kocsirakományú *fűrészelt* árut exportált.

Érdekes és megemlítésre alkalmas, hogy a Szovjetunió 1926—1931. években átlag 3,171.864 köbméternyi = 158.359 vasúti kocsirakományú *fűrészelt* árut szállított a külföldre és

hogy ez a mennyiség 1929. évtől 1931-ig 4,280.000 köbméter átlagmennyiségre emelkedett, ami 214.000 vagonrakománynak felel meg. Ha tekintetbe vesszük, hogy Csonkamagyarország 1926-ban 2.6 millió tonna fát, 1927-ben 2.8 millió tonnát és 1928-ban majdnem 3 millió tonna fát importált, úgy ezek az orosz számok nem is olyan ijesztően nagyok. Persze, a fenti orosz adatok csak *fűrészelt* fára vonatkoznak.

Az európai államok 1931-ben a következő fűrészelt famennyiségeket hoztak be:

	m ³
Anglia	7,103.000
Franciaország	2,157.540
Belgium	1,315.940
Hollandia	1,760.590
Németország	1,025.065
Dánia	840.600
Spanyolország	282.210
Délafrika	263.855 (?)
Ausztrália	7.055 (?)
Egyéb országok	1,489.730

Összesen: 16,246.655

tehát 3,251.000 köbméternél kevesebbet, mint amennyi az 1926—1931. éves átlagmennyiség volt.

Csonkamagyarország 1931-ben 125.905 vagonrakományi fát, ebből *59.992 vagon tűzifát importált, úgy hogy 65.913 vagon technikai fa hozatott be az országba*, ami mintegy 1,300.000 köbméterre rúg. Fűrészelt áruban ebből mintegy 33.000 vagonrakományi mennyiség faragott fából 8400 vasúti kocsirakomány jött be hozzánk.

A b) csoport elvileg hozzájárult ahhoz, hogy a fatermelést a piaci helyzethez mérten szabályozni lesz hajlandó. E csoport tagjai: Ausztria,

Lengyelország,
Románia,
Csehszlovákia,
Jugoszlávia
és Lettország.

Ez a koalíció még csak embrionális állapotban van és egyelőre egy faközponti iroda létesítésében állapodott meg.

Eckmann L. igazgató Stockholmból az európai fapiacokon uralkodó állapotokról igen érdekes tanulmányt írt. Megállapítja, hogy azon államok, amelyeknek határai a háború után változást nem szenvedtek, kevesebb fát termeltek a háború utáni időkben, míg azok az államok, amelyeknek határai a háború után kibővültek, több fát exportáltak, mint az elődállamok a háború előtt. E célból egy kis táblázatot állít fel, amely a következőket tartalmazza:

	Kivitel 1913-ban köbm.-ben	Kivitel 1927-ben köbm.-ben
Ausztria-Magyarország	2,559.160	1,984.750
Románia a háború előtti határokon	256.850	
„ „ utáni „		1,984.750
a Monarchia utódállamai:		
Csehszlovákia		1,256.230
Jugoszlávia		1,050.750
	<hr/>	<hr/>
Összesen:	2,816.010	6,276.580

Eszerint tehát 1927-ben 3,460.000 köbméterrel több exportáltatott, mint 1913-ban. Ha ebből levonjuk a Csonkamagyarországba szállított, mintegy 800.000 köbméternyi fűrészelt és faragott árut, (mert ez ma, sajnos, import), úgy a többletkivitel 2,600.000 köbméterre rúg.

Ugyanez áll kisebb végszámokban az orosz erdőterületre is.

	1913 m ³	1927 m ³
Háború előtti Oroszország	6,724.800	2,054.800
annak utódállamai: Finnország	4,170.310	5,977.600
Esztország, Litvánia és Lettország		1,074.100
Lengyelország		2,862.200
	<hr/>	<hr/>
	10,895.110	11,968.700

Többkivitel tehát ezen területről 1,063.000 köbméter.

Kevesebbet vittek ki 1927-ben, mint 1913-ban:

Svédország	476.340 m ³
Norvégia	331.570 „
U. S. A.	1,274.910 „
	<hr/>
	2,082.820 m ³ -rel.

Ausztria is területveszteség folytán 574.410 köbméterrel kevesebbet exportált, mint 1913-ban.

Szovjetoroszország 1927 óta (ötévi terv) a következő mennyiségű fűrészelt árut vitt ki külföldre:

1928-ban	2,615.000 m ³
1929-ben	4,165.640 „
1930-ban	4,506.550 „

úgyhogy Szovjetoroszország a mai határaiból már 747.200 köbméter fűrészelt áruval többet exportált, mint a háború előtti térfogatú országaiból.

A közgazdászok sokat vitatkozhatnak arról, hogy a világ árutermelése nagyobb-e a kelletnél, vagy hogy a fogyasztás lett-e katasztrófálisan kisebb. A hazai erdőbirtokosnak egyelőre közömbös, hogy a világ aranyelosztása és termelése helytelenül van-e elhelyezve, vagy sem, mert ő csak azt látja és érzi, hogy a természet kincse, az erdő, a jelenlegi piaci árak mellett vajmi keveset ér. Ebből a szemszögből nézve, még azt a kis eredményt is örömmel kell üdvözölnünk, hogy néhány bennünket körül-fogó ország a fatermelés redukálásáról „tárgyal”, mert az a rengeteg külföldi famennyiség, amely úgysis a mi piacunkra van utalva, a határt nem ismerő árversengés mellett hova-tovább a hazai műfa teljes elértéktelenedésére vezethet.

